

Erfgoedgids

12 architecturale pareltjes in de Dumontwijk van De Panne

depanne

UIT in De Panne

DE BOUWSTIJLEN IN DE DUMONTWIJK

Vissershuisjes

- bescheiden eenlaagswoning (19de eeuws type) beschut én verscholen achter de binnenduinen
- witgekalkte baksteenbouw op geteerde plint, deels mank (uitbouw noordgevel) zadeldak (rode pannen), kleine beluikte kozijnvensters, tweedelige deurtjes
- keuken (open haardvuur, later Leuvense stoff), kelder, binnenhuis, zolder, (houten) stalletje, allerhande aan- en bijgebouwde aanhorigheden, alleenstaand bakhuis
- voorhofje, moestuin, klein akkertje (uitzicht van een hoevetje)

Cottagestijl (1890-1930)

- oorspronkelijke benaming voor elke landelijke woning bebouwd door de plaatselijke bevolking in Engeland
- inplanting met respect voor het natuurlijke duinrelief en de oorspronkelijke beplanting
- geïndividualiseerd buitenverblijf
- veelzijdig gebruik van (beschilderd) houtwerk (luiken, balkons, schoorstukken), complex dakenspel (wolvendaken, mansardedaken, torenfjes, dakkapellen), in- en uitspringende muurpartijen (voorportalen, loggia's, erkers, terrassen)
- Vlaams materiaalgebruik (baksteen, rode dakpannen)
- Engelse en Normandische invloed (pseudovakwerk)
- eenvoudig, doordacht en gerieflijk interieur
- favoriete kleurencombinatie: wit en groen

Naast zon, zee en zand biedt De Panne de bezoekers een uniek stukje kustarchitectuur: de Dumontwijk. De kern van deze villawijk, met meer dan 500 woningen, gaat terug tot het einde van de 19de eeuw en vormt de eerste globale urbanisatiefase van de kustgemeente. Kenmerkend voor deze pittoreske urbanisatie onder leiding van Albert Dumont en bijgestaan door andere architecten als zijn zoon Alexis Dumont, Georges Hobé en Jozef Viérin, is de inplanting met respect voor het natuurlijke duinrelief en de schaars aanwezige beplantingen, van een nieuwe woonvorm, de landelijke cottage.

Vandaag toont de Dumontwijk ons een staalkaart van de gangbare bouwstijlen vanaf het einde van de 19de eeuw tot na de Tweede Wereldoorlog: gaande van een eclectische vormtaal, over de art nouveau, de art deco, de cottagestijl en het modernisme. De Dumontwijk is bijgevolg illustrerend voor de stijlevolutie die de kustarchitectuur heeft doorgemaakt.

De vrij gaaf bewaarde Dumontwijk is sinds 1995 beschermd als stadsgezicht en mag als één van de belangrijkste getuigen van het ontlukende toerisme aan onze kust beschouwd worden.

In deze gids krijgt u al wandelend of fietsend heel wat achtergrondinformatie over de Dumontwijk en maakt u kennis met 12 architecturale pareltjes in deze wijk.

Nicolas Luysen schepen van Erfgoed Cindy Verbrugge schepen van Cultuur

! WE WILLEN DE ERFGOEDLIEFHEBBERS EROP ATTENT MAKEN GEEN PRIVATE EIGENDOMMEN ZONDER TOESTEMMING TE BETREDEN. RESPECTEER ANDERMANS PRIVACY !

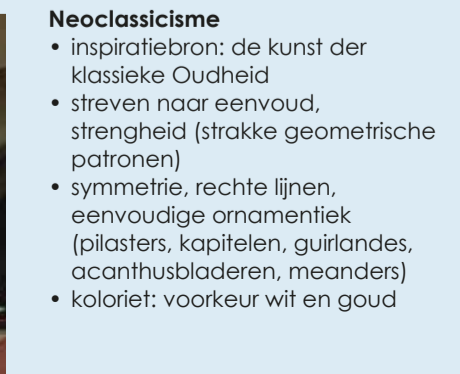

Art nouveau (1890-1910)

- herontdekking van het handwerk (Engelse invloed: William Morris, the Arts and Crafts Movement)
- Gesamtkunstwerk (of 'totaalkunstwerk')
- modellering vanuit het interieur naar het exterieur
- sierlijke golvende lijn, asymmetrie, dynamiek en beweging
- gebruik nieuwe materialen: giet- en smeedijzer, glas
- belang van het natuurlijk invallend licht
- de decoratie refereert naar de natuur (gestileerde plant- en diermotieven), het exotische (de Japanse prentkunst), het mystieke (de vrouw als femme fatale)
- pastellinten

Neo-stijlen (eind 19de-begin 20ste eeuw)

- Neoromaanse stijl**
  - rondboog: functioneel en decoratief
  - materiaal: natuursteen of baksteen
  - evenwicht tussen verticale geleiding en horizontale lijnen
  - voorkeur voor geometrische volumes: kubus, cilinder, halve bol
  - decoratieve elementen: horizontale lijsten, verticale pilasters, halfcilinders, roosvensters

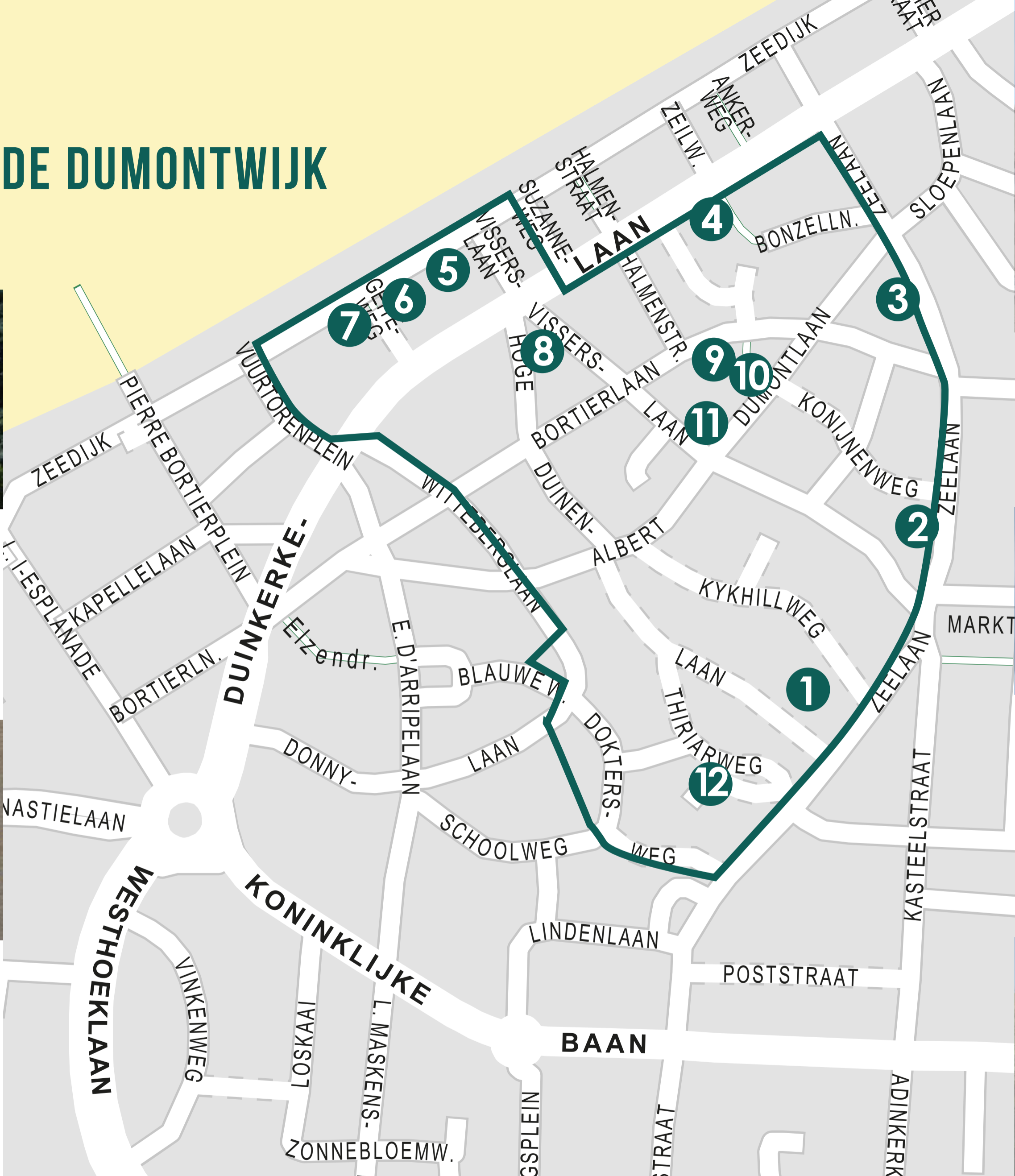
- Neoclassicisme**
  - inspiratiebron: de kunst der klassieke Oudheid
  - streven naar eenvoud, strengheid (strakke geometrische patronen)
  - symmetrie, rechte lijnen, eenvoudige ornamentiek (pilasters, kapitelen, guirlandes, acanthusbladeren, meanders)
  - decoratieve elementen: horizontale lijsten, verticale pilasters, roosvensters
  - koloret: voorkeur wit en goud

- Neo-Vlaamse renaissance**
  - grijpt ook terug op het klassieke vormenrepertorium, maar vermengd met eigen regionale elementen
  - kleurrijk samenspel van natuur- en baksteen
  - beklemtoont horizontaliteit (banden, onlijstingen)
  - trapgevel, dakvensters en dakkapellen
  - geliefde motieven: balusters, cartouches, obelissen, bloem- en vruchtenslingers, voluten, medallions, kariatiden, schelpen, putti, sierankers

- Neobarok**
  - streven naar eenheid van ruimte en vorm, bijvoorbeeld eenheid van het gebouw met de omgeving, van het detail met het geheel
  - streven naar grootsheid, monumentaliteit
  - dynamiek: voorkeur voor gebogen en gebroken lijnen, licht- en schaduw effecten
  - overdadige versiering: bloem- en fruitslingers, siervazen, toortshouders, cartouches, beelden

Art deco (1920-1940)

- waardering voor het industrieel vervaardigd product
- het decoratieve element én de functionele vormgeving primeren
- duidelijke geometrische bejlinging
- gebruik nieuwe materialen: metaal, kunststof
- versiering: zigzag, concentrische cirkels (cf. kubisme, futurisme); stralende zon, jagende wolken; gestileerde bloemen (cf. art nouveau)
- felle, heldere kleuren (scharlakenrood, citroengeel)

Modernisme (1920-1940)

- soberheid, zakelijkheid en functionaliteit primeren
- eenvoudige, abstracte vormen
- materiaal: staal, glas, beton
- weglating van het overbodige, minimaal gebruik van decoratieve elementen
- afgetekende horizontaliteit
- platte daken, afgeronde hoeken, doorlopende registers met raampartijen, grote roedenverdelingen
- cimomé, sierbaksteen en kleurrijke tegels zorgen voor een pittoresk accent

Eclecticisme

Naast de neostijlen, die zich beperken tot het teruggrijpen naar één enkele stijlbron of -periode, ontwikkelt zich in de tweede helft van de 19de eeuw ook de eclectische beweging. Binnen het eclecticisme worden voor één gebouw elementen van verschillende stijlen samengevoegd om een bepaald effect te bereiken. Deze mengstijl geeft aanleiding tot de meest eigenaardige fantasieën.

La Panne - Bains - Avenue des Dunes

ONTSTAAN EN ONTWIKKELING VAN DE DUMONTWIJK

Op initiatief van Pedro Oliveier, directeur van de Veurnse Nationale Bank, realiseert de Franse aannemer Arthur Bonzel rond 1892 de huidige Zeelaan. Deze cruciale verbindingsweg tussen het dorp en de zee wijkt af van het meer traditionele geometrische patroon. De weg omzeilt in een sierlijke bocht de Kykhillduin. Dit project vormt de ruggegraat voor de verdere urbanistische ontplooiing van de badplaats.

Tussen 1892 en 1913 komt onder leiding van Albert Dumont, bijgestaan door andere architecten als Georges Hobé en Jozef Viérin, de eerste globale urbanisatiefase van De Panne tot stand. Alexis Dumont, zoon van Albert, tekent in 1902-1904 het aanlegplan van de verkaveling uit. Aan de grondslag van het project ligt de vanuit Engeland opkomende tuinwijkgedachte, met dien verstande dat het oorspronkelijke sociale basisprincipe hier plaats moet ruimen voor een eliteaire en speculatieve vorm van vakantieverblijf. Kenmerkend voor deze pittoreske urbanisatie is de inplanting van een nieuwe woonvorm, de landelijke cottage, met respect voor het natuurlijke duinrelief. De alleenstaande, geïndividualiseerde cottages of duinhuisjes, midden in goed geproportioneerde percelen (tuinen), getuigen van een praktische en rationele architectuur.

Hoewel aangepast aan de stijlevoluties van de tijd wordt de cottagestijl ook na de Eerste Wereldoorlog verder toegepast. Nagenoeg gelijktijdig ontstaat evenwel een reactie tegen deze pittoreske stijl, in de vorm van een architecturale vernieuwing door middel van een sobere, zakelijke en functionele vormgeving. Oorspronkelijk wordt dit modernisme door Brusselse bouwmeesters in De Panne geïntroduceerd (Jean-Jules Eggerickx, Raphaël Verwilghen), maar al vlug krijgen deze navolging bij een aantal plaatselijke architecten (Louis Legein, Oscar Vermeesch).

Sinds 1995 is de Dumontwijk beschermd als stadsgezicht. Ze vormt nog steeds een waardig alternatief ten opzichte van de stedelijke commerciële assen Zeelaan-Duinkerkeaan-Nieuwpoortlaan. Deze assen worden gekenmerkt door heterogene lintbebouwing, soms met neobarokke en regionale neo-Vlaamse renaissance invloeden, soms in art nouveau- of art deco stijl.

Colofon
Coördinatie en info: dienst Cultuur | Zeelaan 21, 8660 De Panne
058-42 97 53 | cultuur@depanne.be | www.depanne.be/cultuur
Concept, vormgeving en druk: drukkerij Pathy
Handelstraat 17, 8630 Veurne | 058-31 44 55 | www.drukkerij-pathy.be
Het gemeentebestuur van De Panne kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor onjuiste gegevens.

